

ZEMMURS

Nr. 38 (83)

1996. GODA 4. OKTOBRIS

CENA 5 SANTIMI

HRONIKA

6. (18.) oktobrī (1876) Daugavpils
apriņķa Võrkovā dzimis Latgolas atmūdas

darbināks dekans Pīters Dzeņš, miris 1920.
godā 26. martā Ludzā.

7. oktobrī (1946) Ludzā dzymuse gleznōtōja Antonija Lutere (dzim. Romanova).

У ТРОЯНОВСКИХ

V. TROJANOVSIS

9. oktobris — paīt 90 godu, kai Preiļu pogostā pīdzīma komponists Jōns Ivanovs (1906—1983).

1946. goda 9. oktobrī veiskups J. Rancans Lurdā vadēja golvonū dīvkalpōjumu, kurā pīsadalēja ap 100000 svātceļotāju.

oktobris — pyrms 95 godim Rāzna

pogosta Ladušūs dzīmis skūlētōjs un
dzejnieks Ižidors Kundzešs (1901—1982),
dzejstrādīja «Zīdūni», «Dzīmitnes
Skaņos» u. c. Sakūpēts dzejūlu krojums
«Dvēseles slōpes» (1927).

Attalā pa labi: 25.septembra vokorā Preiļu rajona golvonō biblioteka sovā laseitovā reiķojā tikšonūs ar rajona padūmes deputatiem J. Urtanu, I. Meluškanu, V. Brici, Ē. Ancanu, J. Vucenu un A. Rancanu par pošvaldeibu teritoriala reformu un pošvaldeibu vītu tagadejā sabidreibā.

KAS TEVI AIZSTĀVĒS, KA NA PATS

19. un 20. septembrī Latgolā uzturējós divas cinejamas kuņdzes nu Amerikas Savinātājōm Vāļstīm — Federalos tierdzniecības komisijas Denverā asistente Dženise L. Čārtere un leidezagas komisijas ekonomiste Vašingtonā Dženi Kohanska Pappalardo. Rēzeknē jōs apmeklēja 1. vydusskūlu un dinas ūtrā pusē tykös ar sabraukšajim šeit pôrstovim nu Bolvu, Ludzas, Daugavpils, Preiļu un vītejim patārētiju interešu aizstōveibas klubim, kuri ir ari regionalo biroja lūceklī. Nōkamajā dinā višķas apmeklēja Aglejonus baziliku, par patārētiju interešu aizsardzeibu Savinātājōs Vāļstīs runoja ar preilišim, vâlök agrofirmā «Tureiba» Šķirnes zyrgu fermas specialists Astiča kungs stôstēja jōm par sovu apryupejamūs gonom-pulkuri.

ASV un Latvijā patārātōju interešu aizsardzeibā pēc byuteibas ir gondreiz vīnaiadas problemas, bet amerikāni ar tōm nūsadorboj jau nu 1920. goda un ikrōjuši vārā likamu pīredzi, kura var nūdarēt pī myusim, kur ūei kusteiba, tālaiini izasokūt, vēl tikai tagad plēš acis nu mīga. Jōsoka, gribējōs redzēt lelōku atsauceibu nu apmaklātōju pusis, bet liku reizi nōcēs pōrsalīcīnōt, ka lelum lelais latgalīšu vairums, kai vysōs cytōs nūzarēs un darbebas laukūs, ir dzījas vīnoldzeibas apsāsts.

vinādzeibas apsāsts.
Bet — kotrs sōkums ir gryuts, gan jau
dzeive dastateis vairōk dūmēt par sovu,
kas vysi tai voi cytaidi asom patārētōjī,
interēsu aizsardzēibu. Amerikānu kolēgi
šai litai pīt vysai plaši un vypspuseigī, tur
pastōv gon valsts mārūga organizacijas,
gon vītejōs un, kai teica višnas, tod

oficiālī šymā kusteibā dorbojās ap tyukstūti dažaidu specialistu un vadeitōju, regionalajos grupos, kū var saleidzynoti ar myusu rajonim, ir vysmozi pa 15 cylvākim. Ji plaši izmontoj presi, radio un televizeju, lai propagandeitu sovas idejas un aizstovātu patārētōju intereses, drūši irūsynoj tīsu litas, ja patārētōji cītuši materialus voi morālus zaudējumus. Darbeibas sfera te ir vysai plaša: sōkūt nu tō, voi reklama atbilst

lim, veseleibū. Un, nadūd Dīvs, ka kaidi
nu ražotōjim voi tērgotōjim nūnōk šūs
organu redzis lūkā ar pavēršeibū, naiz-
dareibū, kliudom voi par teišu
nūzidzeigu darbeibū — teik «sacalts-
taids trūksnis», ka vaineigais jyutas na-
vysai labi. Patārētōju interešu
aizsardzeibas veidōjumi šymā valstī ir
par veseleigu konkurenci ražotōju un
pigodotōju storpā, un nasaudzeigi pret-
tūm, kuri pōrkōp ū tabu.

Attēlus: Dženi Pappalardo un Dženise Čārtere teiktiņi ar klauseitōjim, tulkošotā Inta Rimšāne — J. Obrumāna foto; kaida nu styureišim Jaundzērijsā, kur dzymtos mōjās D. Pappalardo: šīmā ākā izvitojis Klintona medeibū muzejs, kurā nu 1763. goda, kod šōs dzērnovas lītotas līnu sāklu maļšonai, tīvsta lela dažāideiba taidu materialu apstrōde kai talks, garfis un pōrtķicas labēja. Tagad muzeja eksponātus dorbojās 14 pādas augsts yudiņa rots un ir daudz priķismatu nu 18. un 19. godsymta lauku dzeives.

BIBLIOTEKAS AKTIVITATES

RAJONUS PĀRVALDEIS VALSTS

Rajonūs izplateits pošvaldeibu ministra E. Jurkana kunga paraksteits projekts par valsts põrväljdes izveidōšanas koncepciju. Tymā teikts, ka turpmōka valāta rajona pošvaldeiba nav lītdereiga, jo tai nālēls funkceju apjums, vairumu nu tōm veic pogostu padūmis un piļsātū dūmis, ka administratīvōs reformas rezultātā pasaļlynōsis pogostu pošvalteibū spējas patstōveigi veikt sarežgeitas funkcijas. Sakarā ar tū nōkūšajōs pošvaldeibu vēlēšonōs teik põtrauktas rajona padūmu pylnvaras, likvidāti ari tūs aparats, uzņāmumi nūdūti pogostim un piļsātūm voi privatizāti. Rajona priķšniku (vacōkū) īcēls Ministru kabinets uz 3 (5) godim, kandidatūru saskaņojūt ar rajona teritorijā asūšū piļsātu un pogostu pošvaldeibu vadeitōju sanōksmi, kū sasauc atbilstēgais ministrs, jys voi jō pylnvarāt persona ari voda. Kandidats skaitōs saskaņotās, kod par jū nūbolsoj vairōk kai puse nu pošvaldeibu

varēt kā puse nu posvērtētu priķšādātijim, bet ja atkortīti teik nūraideita kandidatura, tad MK var ieteikt rajona priķšāniku arī bez saskanīšanas, tāmēj skaitā jau nūraidejtu. Šīs īcītās priķšāniks tad sastoda rajona pōrvaldi (administrāciju), kurās darbeibā reglamentej MK nūteikumi un MK apstāpīnōts paraugnūlykums. Šīs veidōjums pōrnam tagadejōs rajona padūmes funkcijas, saisteibas un ipašumus, kū vēl papyldynoj ar valsts pōrvaldei rakstureigom cytom funkcijom — uzraudzību, kontroli, bet cytas, sovukört, pakōpeniski teik nūdūtas pogostu un piļsātu pošvaldeibom. Lykumā «Par pošvaldeibom» izdora lobījumus, iznamūt nu tā taidi jēdzini kai «rajona pošvaldeiba», šī lykumu papyldynoj ar normom, kurās reglamente atteicīgā rajona vītejus

PABOLSTS MUZEJAM

Preiļu rajona padūme nūlāmuse
pišķiert 800 latu Aizkraukles pogosta
centrā Jasmuižā asūšajai J. Raipā
Literatūras un mōkslas muzeja filialei
folkloras nameņa byuvnīceibas
pabeigšonai pi estrādes, tōs jumta
uzlikšonai un Latgolas keramikas

REDKOLĒGIJA: Valija Berkina – Jēkabpils, Jānis Elksnis – Latgales Kultūras centra izdevniecība, Pēteris Gleizdāns – Rēzekne, Jānis Kokins – Daugavpils, Anita Petkune – Krāslava, Antons Rancāns – Preiļi, Antons Slišāns – Balvi, Viktors Trojanovskis – Ludza, Pēteris Zeile – Rīga, Jānis Žugovs – Rīga, ārzemju biroja vadītājs – Alberts Spogis Minsterē.

DOKTORS E. UPINĪKS

Šireiz jau uz garoču laika cēlini dzymtajā pusē īsāradis doktors nu Toronto Eduards Upīniķs, kardinala Juliana Vaivoda fonda priekšsēdis. Kotru diņu jys teikas ar daudzim cylvākiem, pīsalotās arī dažādūs pasōkumus, kū reikoj skūlas voi cytas ištodes. Upīniķa kungs sovā laikā beiždzis Preiļu pamatskūlu un Daugavpīls

TE, KUR TĀVU ZEME

vydusskūlu, kurom jau daudz paleidējis ari materiali. Te, dzymtajā pusē, jam natryukst ni draugu, ni dūmubidru. Tāvā sātas vītā Eduards Upīniķs nūlēmis uzceļt mōju, kur dzēivēt dzymtās puses apcīmōjumu laikā — tei jau pamozam tūp, vīna nu telpom dreīz byus pabeigta. Kai jys pats izasokōs, to «te byus kluss styureits Šķiterūs, kur atsapuyt nu pasauļa trūkša un problemom.»

E. Upīniķs tykōs ari ar «Zemtura» darbiniku, sūlējōs nūdūt avīzei kaidu nu rokstīm.

Gūdōjamais doktors jūprūjom ir spāku un energijas pīlns, vīnmār aizrauteigi īsakļau gon sova nūvoda, gon ari vīnas myusu vīlsts dzīvē, vīnmār jam ir pīpīlnam vīsvīsaīdu ideju un īrūsynojumu. Jys zūnoms kai lobs klasiskās muzykas pazinējs, bet šūraiz pīrsteidze ar kaidu vīsai īvārojāmu un svēteigu, tīmā pošā laikā ari nu klasikas zalta fonda panīmīt gobi — S. J. Baha «Magnificat», nu

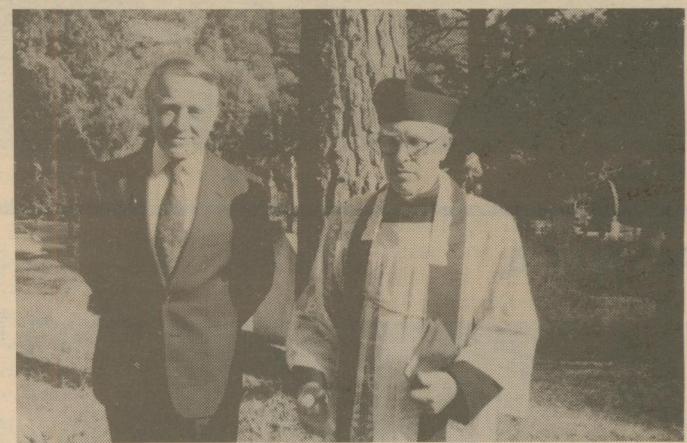
golvas izteiksmei nūlosūt vīsu tekstu latīnu volūdā.

Pādejā laikā jys daudz pagyvis pīraksteit Latvijas presē, tymā skaitā ari vītejā.

Sys jō apmaklājums paradzāts apmāram mēneša laikam, apsūlējuse atbraukt ari dzīvesbīdre. Otkon byus jaunas tikšonīs, senejūs vītu, saisteitū ar bērniebu un jauneibu, apmaklājumi, jauna sovstarpeja bogotynōšonīs nu dažādu cylvāku, jo E. Upīniķa kungs na tikai cytīm dūd moralu un goreigu baudu, bet ari pats kū aizajam nūdareigu sovai tōlōkajai namīfreigajai dzīvei. Reize rūnās ari dažādi darejumi, navīji materiali, bet vairōk pamūdynūši, kas nūder obom pūsem.

Attālūs nu preilītes un doktora radineicas A. Vilcānes albūma maestro radzams kuga kajītē (pa kreisi) un dzymtas kopūs Seiļūs kūpā ar draudzes prāvestu Onūfriju Pujatu.

Šū svātdiņ, 6. oktobrī, aprīt kaidam sovdabeigam, lelam pēc nūzeimes un

E. UPINĪKS UN PRĀVESTS O. PUJATS

plaši izskanējušam pasōkumam jubileja — Toronto 1973. goda šīmā dinā atklāja Latgalu kulturas dīnas, kas beja sapūlējušas daudzas slaveneibas gon nu tryndas latgalim, gon ari nu myusu pošu tāvainis. Tys pīdar jau vīsturei, daudzi nu daleibnikim aizgōjuši

myužebas ceļūs un jūs pīmynom ar cineibu. Sakarā ar medicīnas doktora E. Upīniķa kunga vīšonīs Latgalā asom nūlāmuši īsaskateit žurnālā «Dzīve» 1974. goda vosoras numurā, kur šom dinom dūts lelōks atspulgls.

Ontons Zvidris īpazeistīnōja ar M. Bukša referatu par latgalu volūdās vacūmu, pastōveibū un formu bogoteibū. Piters Zariņš runōja par tautas dzīšmu vīkšonu, Jōns Klīdējs stōstēja par sevi ar pateikamu humoru, Genovefa Jasmane nūlāsēja divus brōļa Vladislava Bojara dzījūlus. Sovas dzījas lasēja Janīna Babre, Konstantīns Strods-Plenciniķs — garoču tālōjumu par rakstnīku, Ontons Zvidris nūlāsēja «Pi Latgalas oltora», bet A. Raidonis — Jezupa Grīšana tālōjumu par zemnīku dzīvi. Divus Jōpa Mozgas dzījūlus nūlāsēja Jezups Lelis, Marija Andžāne beja atsyutējuse taipat divus dzījūlus un tūs nūlāsēja A. Borisa.

Latgalu kulturas dīnas beja nacarāti labi apmaklātas. Pyrmāja pīsādaleja pōri par 600, utrāj — ap 300 daleibni, bet trešā dīna, 8. oktobrī pulks īntarasātūs aizbrauce uz latvišu kaōju vīneibas īpāšumu «Mežciems», kur skaistas stundes pīvadēja rudiņa krōsu īlankumā.

O. Z.
Attālūs: Latgalu kulturas dīnu Toronto reiceibas komiteja (nu kreisōs) — Latvijas gūda konsuls Kanādā Dr. E. Upīniķs ar kundzi, prāvests Dr. B. Kokins, O. Vucyns, Gertmanis, Jadvīga Pārkayne, Kornelija Zariņa, Aloīzs Budže, K. Boriss, Ontons Zvidris un cytī; kulturas dīnas atklāj Dr. E. Upīniķs.

**ATSAKRĪŽŪT PI PUBLICĀTŌ
JĀNS SILICKIS**

NAV AIZMĒRSTAMS NI VĪNS

«Zemturs» (šī goda 19. jułs) rakstēja par komunistīskā terora upurim un lydījumiem atsasaukt cytus, kuri kū zyna. Stroðōju par fotokorespondentu un atmūdas sōkumā mēginījot atspūglūt cītušus liktiņus, bet beja jōsastūp ar bailem par šaidu ziņu snēgšonu, man pošam uzbruka divas reizes (polīcija leidz šām vēl nav akījuse motivus). Zynu, ka Ludzas rajonā 1940. godā, padūmu armējai atsakopūt uz Krīveju, Kaskanu sylā natoli nu Grebēvās pīdēs pakorti vairōki Kōrsovas īdzeivōtōji. Tū pošu

stōstēja ari muns tāvs, kurs miris. īnōkūt padūmu karaspākam Jaunmuižas (tagad nūsaukums laikam cytaids) saimīnākam (Aglyunas pogosts) ar lōpstū nūcērsta golva un saimīneica nūmeideita ar karaveiru zōbokim. Aglyunā ir divi liciniki, kuri var apstyprynōt šū faktu. Rupaiņu gimines kops ir Jaunmuižā, bet nu 1988. goda, sasarokstū ar pogosta valdi, nav sanimta atbīde, kur jys varātu atsarast, lai apkūptu. Voi leidz šām laikam navar aistrast?

**LATVIJAS VAĻSTS
PREZIDENTĀM,
LATVIJAS REPUBLIKAS
SAEIMAI,
MINISTRU
PREZIDENTAM,
LATVIJAS
POLITREPRESĀTŪS
APVĪNEIBAI,
MASU INFORMACEJAS
LEIDZEKLIM**

Šķit, myusu naatkareigajā Latvijā pīnōcis breinumu laiks, kod pensionara pīseja vērs 45 latim kļūst leidzvērteiga A. Kreitus olgai, kod 45 pīvīnoj nulli un vēl dažas pīmokas. Kū gon te gari sprīst, kod sasnāgts bezkauneibas kolngols?

Sovā laikā A. Kreituss beja dīnas kōrteibā «čekas maisu» sakarā, pēc tam ar tai saucamū gīmīnes atbols-ta fondu. Kai rōdōs, Kreitusi nu tō nikō loba nav sacynōjuši un mōcējuši. Tautas paruna soka: «Sūjs mat spolvu, namat tykuma».

Mes, pensionari, strōdōdamis asom gūdegi nūkōrtōjuši vīsus nūdūkļus — gon īnōkuma, gon socialū, varbyut niu pīnōcis laiks vilkt par acim trešū ūdu?

Šīmūs eisajūs Latvijas naatkareibas godūs ir pīdzeivōti dažādi valdeibas nalykumeibas breinumi, bet A. Kreitusa uzastōšonīs ar tik pretvāstisku paziņojumu pīrīspēj vīsus iprīkšējūs, atskaitūt varbyut Gūdmaņa un Repēšes naudas reformas.

Na par veļti obus Kreitusus sōk īryndōt dāku rekordistu sarokstā. Varbyut tys jīm sagōdoj baudu, bet mes izsokom vīsdzīlōkū sašutumu un protestu pret taidu patvali.

P. S. Aicynom Latgalas politiski represātū klubus un vīsus lobas gībās cylvākus pīsāvīnōtis myusu protestam pret poša Dīva dūtō bauša «Tev byus cīneit sovu tāvu un mōti» zaimōšonu.

Daugavpīls politiski represātū klubas vīrdā

F. MOROZOVS

Vīsas izvālātōs dzīsmes nabeja vīs latgalu izlūksnē, kai tū laikrostā «Latvija Amerikā» apgolvōja kungs K. S. — Krišs Sidars, bet eistā latgalu volūdā, kam ir lels vacums, lela patstōveiba un lela formu bogoteibā. Vērsdirigents beja V. Rundāns u dirigents A. Gertmanis. Tīkā dzīdōtās E. Melngaila, I. Saksa, J. Vaivoda, A. Jurjana, J. Norviļa, J. Roziša, A. Feila, V. Ozoliņa un S. Broka kompozīcējas. Pats komponists J. Vaivods nūdirigēja sovu «Raudiveite kōrklus šķeire», kam sekōja ilgi aplausi. Kai pyrmū dzīerdējōm J. Norviļa «Dzīsmu kōlnā», kam vōrdūs devīs Konstantīns Strods-Plenciniķs — publikā autoru gūdīnōja ar ilgim aplausim. Četrus A. Kalnīja tautas dzīsmu sabolsōjumus sniedze Erika Beītāne (soprans) un ītūi skaistā latgalu volūdā Anita Rundānes klavīru pīvadējumā.

Latvīšu katōļu apvineibas vōrdā dzīdōtām pasāteice S. Gabrāns, daudz zīdu sanēme reiceibas komitejas

Ontona Zvidra, Jura Soikana, Jōna Trūpa gleznas un Jezupa Lōča nu Vōcījas atsyutātōs mozaikas kūkā ar Latgalas tematiku, vairīki krōsu foto uzņāmumi nu cytīm dorbmī. Sovus darynojumus beja uzstādējējs ari Jōns Rapša, kūktēlīceibas dorbus Ontons Zvidris, taipat Jezupss Lōcs sovu kūku «Krystu», Eduards Spravniks — Viļakas bazneicās svečturi bronzā. Bogoteigi beja pīrīstāvā Sylajōnu keramika, storp rūkdorbīm — symtgadeigi izšyuti dvīli nu Daugavpīls apkaimis, daudz austu vīlnas sagu, rokstānu cymdu, sedzeju un cyta, kūpā ap 300 eksponatu.

Ītūi plašā beja grōmotu golds, storp tōm ari taidas, kū latgalu autori rakstējusi ari cytīs volūdōs. Beja 1801. godā Polockā izdūtō lyugšonā grōmota, Piters Zariņš rōdēja savoktōs tautas dzīsmes divīs mašīnroksās sējumā, kūpā 8390, Latgalu izdevīceibas un Latgalu Pētīceibas institūta izdūtōs, žurnālu «Dzīve», nedeļas laikrostā «Loba naktis, o Jēzu», prof. L. Latkovskis pastōstēja par latgalu sātu,

Toronto latvīšu katōļu vīneibas tautas deju kūpas 14 dejotōji Birutas Nīdras vadeibā. Meitīnu kvartets — Silvija Avenīja, Anna Broka, Sandra Dzirnekle un Laura Zariņa nūdzīdoja «Zidi, zidi, rudzu vīrpa» un «Stōvēju, dzīdōju augstājā kōlnā», kū vajadzēja atkōrtot, uz klavīrem pīvadēja Piters Zariņš. Vēlōk jys izpīlēja ari poša komponātōs latgalu tautas dzīsmes. Tod Rihards Upīniķs vījūles solo atskāpoja V. Monti, G. Tartini «Sonatinu» un duetā ar Edmundu Treiju — «Maza duetu».

Rakstnīku cēlini vadeja prof. Dr. Jezups Lelis, atklādāms sacēja: «Mums ni pret vīnu nav jōatsavainoj, ka esim latgalī!». Dr. H. Tīhovskis runōja par rakstnīku dorba procesu, Pauline Zalāne lasēja sovus sacerējumus vīdsālektā, bet vīsi cyti — latgaliski. Bonifacijs Briška uzstāja ar tālōjumu nu 1917. godā revolūcējas laika Pīterpīli, tū pīpīdynojujāt ar skāpu plātē īraksteitū «Loba naktis, o Jēzu», prof. L. Latkovskis pastōstēja par latgalu sātu,

ILITA BĒRZIŅA

DLUŽNOVA — GLUŽNOVA — LYUZNOVA

Ogrōk te beja Laizanu sādža, pagājušo godusymta 70 godū šo cīma zemes pōrgōja pūlu muižniku brōļu Pitera un Jūlijā Dlužnevsku īpašumā, bet 19. godsymta beigōs jī tū pōrdeve generalam Kerbičam, pēc specialitates dzelžceļu inženieram, pēc tauteibas — pūlam. Jam patyka Dlužnovas skaistā doba, un muižu nūpierka par lelu naudu — 80000 rubļu.

Brōļi Dlužnevski beja moz paveikuši, lai Laizanu izveidōtu par cielu muižu, tū izdarēja Kerbičz. Nūpierka bazneicu Zosnā un pōrvede uz Laizanu, sōkumā pōrveidōja par sovu dzeivojamū mōju, vālōk jimā myta cīma idzeivōtōji (ogrōk sauce par «boltē mōju», tagad nūjauktā).

Jō valdeišanas laikā tyka uzsōkta bazneicas ceļnīceiba, bet gaitā plani mainējōs un tōs vītā topa kliets — tagad kolpoj par nūlyktovu. Tod sekōja zyrgu stalla byuve, kur piec daudzkörtejim pōrbyuvejumim un pībyuvem izveidōts storpsaimnīceibu mōceibū kombinats. Vālōk pībyuvāts ari klubs, pošlaik te mōcos sōkumskūlas bārni.

Nailgi pyrms 1905. goda revoluejas sōcēs «sorkonōs mōjas» (tagad te izvītōjusēs pogosta padūme) ceļnīceibas priķordib, bet revoluejas vātrās aizkavēja pabeigšonu, tys izadevēs tikai 1911. godā — šū datumu aplīcynoj ari vēja rōdeitōjs smaila tūrēša galā.

Vysu muižas dōrzu īslēdze dzelža stipļu žugs ar divim plotim, zaļi krōsotim vīrtim, pa kurim parostis izbrauce Kerbičs ar divu, un jō dzeivesbidre — ar četru zyrgu pājiugu. Saiminika passtōveigā dzeives vita beja Italijā, meita dzeivōja Varšavā. Jīm vēl pīdarēja ari muiža Rībeņus, kurš

**JŌNS ŠĶIRMANTS
KÖRSOVA**

Kōrsova ir Ludzas aprinkī pi Avīzvekas un Kōrsova upes, Daugavpils—Reitupes dzelžceļa tyvumā, līm nu Malnovas un 3 km nu Kōrsovas dzelžceļa stacejas, 2,5 km nu Malnovas muižas, 31 km nu Ludzas un 42 km nu Rēzeknis.

Šymā apgobolā jau pyrms vīcu īnōšanas dzeivōja myusu seņci, par kū līcinoj «Kara kopī». Rītupes krostā storp tagadejū pišātu un dzelžceļa staceju 1 km nu tōs.

Tagadejōs pišātas vītā ogrōk beja Kōrsovas cīms, pīdarēja Malnovas muižai. Te 1763. godā muižas īpašnīks Francis Šadurskis uzceļe katōlu Jaunovas Marijas bazneicu. Cīma idzeivōtōju skaits pīaug, ap 19. gs. sōkumu te jau beja 2 krūgi un vairōki dažaidu preču vienkaly, idzeivōtōji, pa lelōkai daļai ūzdi, nūsadorbōja ar tierdnīceibū, pōrdeve pōrtiyas vīlas un vītejūs ražojumus. Tierdnīceibū lēlā mārā veicīnōja posta celi nu Rēzeknis un Ludzas uz Ostrovu, tys sovokūrt cīle idzeivōtōju rūceibū. Bet jūs tureibū iznīcīnōja Napaleona karaspāka ībrukums 1812. godā un naražas godi, kas tam sekoja.

Ap 1825. godu Kōrsova un vītas sūplōk tai sauce par Slobodu, šymā laikā, 7. juli, uz īpašnīka Šadurska lyuguma pīšķere mīsta tīseibas un atļōve nūturēt 4 goda tiergus. 1852. godā Kōrsovas mīsta beja 18 sātu, katōlu kūka bazneica, 3 krūgi un 5 vienkaly. 1865. godā pi katōlu bazneicas nūturēt 5 goda tiergus, golvonōs preces beja nu Ludzas un Ostrovas atvastī lātōki zeida, kūkvīnas un vīlnas audumi, lokoti, kūka lītas nu Pliskovas gubernis, soldumi un ȏdas nu Ludzas.

19. godsymta beigōs Kōrsova pīdarēja Julijam fon der Roppam un 1906. godā pōrgōja S. Agarkova rūkōs, 20. godsymta sōkumā pāzaudēja mīsta tīseibas, palyka par cīmu, kura plateiba šymā laikā beja ap 21 ha, uz tīm atsaroda 186 sātas ar 1057 idzeivōtōjim. 1920. godā te nūdybīnōja lutertīceigūs draudzi, kurim beja sovs noms, bet Mozus tīceigajim — sova sinagoga. Kōrsova niu beja 1915 idzeivōtōji, bet pēc četrim godim — 1924. g. 1. aprēli — nu jauna tyka pīšķertas mīsta tīseibas un nōkušajā godā jīm beja 252 mōjas ar 1963 idzeivōtōjim, kuri nūsadorbōjōs ar lynu tierdnīceibū, omotnīceibū un seiktierdnīceibū.

Pīšātas tīseibas Kōrsovi pīšķertas 1928. godā 11. februāri, bet tō poša goda 9. septembrī atklōja Latgolas

parosti īsāroda majā, bet septembrī devēs atpakaļ. Laikā, kod nabeja Kerbiču, te Lyuznovā saimnīceibū vadēja pōrvāldniks Ksendzopoljskis.

Kerbīčs un jō dzeivesbidre īuti miljōja dobu, tōpec, lai izdailōtu muižas apkörtin, 20 hektaru plateibā ikortōja skaitu parku, kurā beja lela kūku un kryumu dažōdeiba. Pat leidz myusu dinom tymā sastūpamas ratu kūku sugas, pīmāram, čuskegle, rīkstīkūs, skabōrži un cyti, bet daudzas sugas tūmā jau aīzgōjušas būjā. Tymā laikā Dlužnovā audzēja ari veinūgas un spargeļus, parka teritorijā īreikōja septeņus dīkus, kurus izmonētā na tikai kai ainovas elementu, bet taipat zyvu audzēšonai. Vysi tī beja sovā storpā savīnōti ar speciyālmūnu vodkanālym. Vīnā beja īreikōja yudiņa krytums, bet «malnajā dīki» (atsaroda pi «sorkonōs mōjas») mytynōjōs guļbi. Vysi celeni parkā beja klōti ar granti voi sorkonu kīgelu šķembom, kurus reizi nedeli körteigi izravēja, pa molom beja īstātēti dekoratiivi kryumi voi pučes. Kai atgōdoj tō laika idzeivōtōji, to parkā bejis daudz zīdu, jo seviški rūžu un flokšu. Vysur kūku un puču stōdējumus apkūpe strōdņiki Ksendzopoljska vadeibā.

Parkā beja ar apkōrtnē pazeitama Madonnas statuja. Stōsta, ka izgatavotā divūs eksemplārus — vīns bejis Italejā, ūtrs — Dlužnovas muižā. Autors — kāds itāļu mōksliniks. Tei beja boltā marmorā veidots svātās Marijas tāls. Kai mōkslas dorbs bejis skaists un vērtēgs, bet utrō pasaūja kara laika daleji sakrūpļots. Parosti te pučējōs sīvas majā, lai gūdynōtu svātā Mariju, lygutu Divu, bet stalinīkōs valdeišanas laikā, tys ir, piedasmytūs godu sōkumā šū statuju ar traktoru

sökūtīs pyrmajam pasaūja karam, Kerbiči aizbrauce uz Italeju un vairs nav atsagrīzuši, muižu atstōjuši Ksendzopoljska uzraudzeibā. Latvijas laikā — 1922. godā — muižas teritorijā nūdybynōja kurlmāmūs skūlu. Muižu sadalēja: 20 hektarus Ksendzopoljskim, pōrejūs — skūlai un idzeivōtōjim. Ksendzopoljskis nūdzīvōja leidz 1947. godam, apglobōts Rozentovas kopsātā.

Kara laikā «sorkonājā mōjā» beja

gon vōcišu, gon krīvu armeju ūstī. Kars ari daleji nūpūstējīs šū viesjuriskū āku, kurā 20.—30. godūs beja

nūgryude nu pīdestala un īstume dīki, tur jei gulēja leidz 1989. godam, kod LTF Lyuznovas atbolsta grupas bidry lauskas izvylka, aīzvede atjaunot ar Mōkslas akademiju. 1991. godā majā tyka sakōrta teritorija, 28. majā uzstādīta jauna statuja, kū atklōja un īsvētēja 14. jūni.

Kerbīča kundze breivajā laikā nūsadorbōja ar gleznīceibū, šim nūlyukam «sorkonājā mōjā» beja ikortōta darbneica. Jei ceptēs ap sevi pulcīnōt daudzus mōkslimīkus, tōpec beja vajadzeigas plošas telpas un īreikōja specialu gleznītovu — tagad dzeivōjamā mōja parka teritorijā. Pēc tam gleznōšonai un glzenōtōju atpyu-tai tyka uzcalta āka pi Rāzna — tagad Rāzna slimneica.

Tyvōk par «sorkonājā mōjā». Jymā

beja daudz ustobu, bejuse ari «boltē zāle», kur vysas meikstōs mēbeles, sīnas un grīstu boltā krōsā. Taipoš bejuse «sorkonājā zāle», vīseibū zāle, cytas, gondrej vysas telpas — parkeita greidas un sorkonūka mēbeles.

Golvonōs kōpnes greznōjuse īuti lela paļma. Vysur un apkōrtnē valđejuse teireiba un körteiba.

Sökūtīs pyrmajam pasaūja karam,

Kerbīči aizbrauce uz Italeju un vairs

nav atsagrīzuši, muižu atstōjuši

Ksendzopoljska uzraudzeibā. Latvijas

laikā — 1922. godā — muižas

teritorijā nūdybynōja kurlmāmūs

skūlu. Muižu sadalēja: 20 hektarus

Ksendzopoljskim, pōrejūs — skūlai

un idzeivōtōjim. Ksendzopoljskis

nūdzīvōja leidz 1947. godam, apglobōts

Rozentovas kopsātā.

Kara laikā «sorkonājā mōjā» beja

gon vōcišu, gon krīvu armeju ūstī.

Kars ari daleji nūpūstējīs šū vies-

juriskū āku, kurā 20.—30. godūs beja

sauktā par Korsowku, Kārsavu, 1967.

godā tymā beja 3800 idzeivōtōju (2.

LME sējums, izdūts 1968. g.), karā

sagrauti apmāram 80% āku. Dorbōjōs

LT Ludzas nūdalās dīzēlmotoru remonta

darbneicas, Rēzeknis metalapstrōdes

kombinata nūdāja, Rēzeknis

specializātōs melioratīvōs ceļnīceibas

pōrvaldēs īcirknis, Ludzas rajona

sadzeives pakolpōjumu kombinata pat-

malis, mehaniskō, gaļdniku, apovu,

šušonās un cytas darbneicas, mežu

izstrōdōšonas īcirknis, patārātōju

bideriba, maizis captuve, 12 veikaly un

ēdneica. 1959. godā uzculta slimneica,

pi kuras īreikōta poliklinika, divas jau-

nas 4 stōvu vydusskūlas ākas, bārnu

muzykas skūla, kulturas noms,

kinoteatrīs un 2 bibliotekas ar 41

tyukstūti grōmotu.

Olūti: Korsowka — īspīsts «Slownik Geograficzny», Bronislava

Chlebovskiego, izdūts 1938. g. «Wrāvā.

Latvju enciklopēdija.

K. Apinis — Latvijas pilsetu vē-

ture,

B. Brežgo — Latgolas pišātu vē-

ture.

DAUDZI beja pamanējuši plakatu ar uzrokstu «Es mīlu savu foto», kur vōrda «mīlu» vītā uzzeimāta sīrsneja un kurs aīcīnōja pīsādaleitis firmas «FotoMaks» reikōtajā izstōdē. Latgola tū pōrstōv Preiļu filiale, kū idybīnōjis un voda profesionāls fotografs Igors Pličs. Nūdājas ir Aglyunā, Krōslovā, Rēzeknī, Viļānūs, Leivōnūs un Rūžupē — taidā nālēlā rinkeiti ap Preilim.

Izzīnōts beja pa vysu nūvodu, bet atsasaukušis autori vēl tikai nu Bolvu puses. Nu 98 autorim

kurlmāmūs bārnu skūla. 1946. godā jū pōrcēle uz Maltu, bet uz Dlužnovu nu Vipingas pōrvede Rēzeknes lauk-saimnīceibas tehnikumu. 1957. godā tys pōrsaukti par Malta zooveterināru tehnikumu. 1965. godā uz tō un Hruščova kolhoza bāzes izveidōts Malta sovoztechnikums, kuram 1971. godā pišķeire F. Roziņa vōrdū.

Pēc kara nu bejušajām lauk-saimnīceibas skūlas audzēknim izveidoti treis agronomu kursi, kuri tehnikumu beidze atteicēgi 1945., 1946. un 1947. godūs.

1945. godā uz ūcīni pōrnōce ari likvidātō Aglyunas lauk-saimnīceibas tehnikuma audzēknī, kuri mōceibas pabeide 1946. un 1947. godūs, īgyustūt jaunōkō agronomā kvalifikāciju — jaunu audzēkēnu uzņimšonu agronomējas specialitatē vairs nanūtyka. Ar 1945. godu uzņēme veterināras un zootehnikas specialitatēs, bet laikpūsmā nu 1959. leidz 1966. godam tyka gatavoti zooveterināri tehniki. Veterinārs feldšeru apmōceiba pōrtrauktā 1970. godā un atvārtā jauna — lauk-saimnīceibas ceļnīku specialitate. Nu 1971. leidz 1974. godam tehnikumā gatavojā ari lūpkūpeibas fermu mehanizacejas un elektrifikācjas specialistus, bet 1981. godā sōkōs uzņimšonā lauk-saimnīceibas mehanizacejas specialitatē.

Pēc kara godūs tehnikumā uzcalts jauns mōceibu korpus, divas kūpmītnes, ēdneica ar 250 vītom, sporta noms, stadions, autotraktordroms, metala angars mōceibu tehnikas remontam, rekonstrūtās un lobikortētās mōceibu darbneicas.

ONTE LEIČUJĀNS

L. K.

ATVOSORAS ROMANS

Tu bejji tīk skaista, kai rūdīja dīna,
Kod saule uz zemi storus deveiģi mat.
Voi tod atvosorā nav breinums cīnā,
Kod

